

Π.Θ., ΤΗΜΜΥ, ΗΥ342: «Ψηφιακή Επεξεργασία Σημάτων» – ΤΥΠΟΛΟΓΙΟ

Τριγωνομετρία:

$$\begin{aligned}\Sigma\text{έση Euler: } e^{j\theta} &= \cos \theta + j \sin \theta, \quad \theta \in R \\ 2 \cos a \cos b &= \cos(a+b) + \cos(a-b) \\ 2 \sin a \cos b &= \sin(a+b) + \sin(a-b)\end{aligned}$$

$$\text{Ενέργεια/ισχύς: } E_{\infty} = \int_{-\infty}^{+\infty} |x(t)|^2 dt, \quad E_{\infty} = \sum_{n=-\infty}^{n=+\infty} |x[n]|^2, \quad P_{\infty} = \lim_{T \rightarrow +\infty} \frac{1}{2T} \int_{-T}^T |x(t)|^2 dt, \quad P_{\infty} = \lim_{N \rightarrow +\infty} \frac{1}{2N+1} \sum_{n=-N}^{n=N} |x[n]|^2$$

Συνέλιξη σημάτων συνεχούς και διακριτού χρόνου:

$$x(t) * y(t) = \int_{\tau=-\infty}^{+\infty} x(\tau) y(t-\tau) d\tau \quad x[n] * y[n] = \sum_{k=-\infty}^{+\infty} x[k] y[n-k]$$

Σειρές Fourier συνεχούς χρόνου:

Αν $x(t+T_o) = x(t)$, $\forall t$ (όπου T_o είναι η θεμελιώδης περίοδος και $\Omega_o = 2\pi/T_o$ η θεμελιώδης συχνότητα):

$$\begin{aligned}\text{Ιδιότητες: } x(t) &= \sum_{k=-\infty}^{+\infty} c_k e^{jk\Omega_o t} \quad \longleftrightarrow \quad c_k = \frac{1}{T_o} \int_{T_o} x(t) e^{-jk\Omega_o t} dt \\ \frac{d}{dt} x(t) &\leftrightarrow \{ j k \Omega_o c_k \} \quad x(t-t_o) \leftrightarrow \{ c_k e^{-jk\Omega_o t_o} \} \\ x(t) &\leftrightarrow \{ a_k \}, \quad y(t) \leftrightarrow \{ b_k \} \Rightarrow x(t) y(t) \leftrightarrow \{ \sum_{m=-\infty}^{+\infty} a_m b_{m-t_o} \}\end{aligned}$$

Μετασχηματισμοί Fourier συνεχούς χρόνου:

$$\begin{aligned}x(t) &= \frac{1}{2\pi} \int_{\Omega=-\infty}^{+\infty} X(\Omega) e^{j\Omega t} d\Omega \quad \longleftrightarrow \quad X(\Omega) = \int_{t=-\infty}^{+\infty} x(t) e^{-j\Omega t} dt \\ \text{Ζεύγη μετα/συμών: } & \\ a x(t) + b y(t) &\leftrightarrow a X(\Omega) + b Y(\Omega) \quad \delta(t) \leftrightarrow 1 \quad \delta(t-t_o) \leftrightarrow e^{-j\Omega t_o} \\ x(t-t_o) &\leftrightarrow e^{-j\Omega t_o} X(\Omega) \quad u(t) \leftrightarrow \frac{1}{j\Omega} + \pi \delta(\Omega) \\ e^{j\Omega_o t} x(t) &\leftrightarrow X(\Omega - \Omega_o) \quad 1 \leftrightarrow 2\pi \delta(\Omega) \quad e^{j\Omega_o t} \leftrightarrow 2\pi \delta(\Omega - \Omega_o) \\ x^*(t) &\leftrightarrow X^*(-\Omega) \quad \cos(\Omega_o t) \leftrightarrow \pi [\delta(\Omega - \Omega_o) + \delta(\Omega + \Omega_o)] \\ x(-t) &\leftrightarrow X(-\Omega) \quad \sin(\Omega_o t) \leftrightarrow \frac{\pi}{j} [\delta(\Omega - \Omega_o) - \delta(\Omega + \Omega_o)] \\ x(at) &\leftrightarrow \frac{1}{|a|} X\left(\frac{\Omega}{a}\right) \quad \sum_{n=-\infty}^{+\infty} \delta(t-nT) \leftrightarrow \frac{2\pi}{T} \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta\left(\Omega - \frac{2\pi k}{T}\right) \\ X(t) &\leftrightarrow 2\pi x(-\Omega) \quad (\text{διεύκριτη}) \\ x(t) * y(t) &\leftrightarrow X(\Omega) Y(\Omega) \quad e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{1}{a+j\Omega}, \quad \text{Re}\{a\} > 0 \\ x(t) y(t) &\leftrightarrow \frac{1}{2\pi} \int_{\theta=-\infty}^{+\infty} X(\theta) Y(\Omega - \theta) d\theta \quad e^{-a|t|} \leftrightarrow \frac{2a}{a^2 + \Omega^2}, \quad \text{Re}\{a\} > 0 \\ \frac{d}{dt} x(t) &\leftrightarrow j\Omega X(\Omega) \quad t e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{1}{(a+j\Omega)^2}, \quad \text{Re}\{a\} > 0 \\ t x(t) &\leftrightarrow j \frac{d}{d\Omega} X(\Omega) \quad \frac{t^{n-1}}{(n-1)!} e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{1}{(a+j\Omega)^n}, \quad \text{Re}\{a\} > 0 \\ \int_{\tau=-\infty}^t x(\tau) d\tau &\leftrightarrow \frac{1}{j\Omega} X(\Omega) + \pi X(0) \delta(\Omega) \\ \int_{t=-\infty}^{+\infty} |x(t)|^2 dt &= \frac{1}{2\pi} \int_{\Omega=-\infty}^{+\infty} |X(\Omega)|^2 d\Omega \\ (\text{για μη περιοδικό } x(t)). &\end{aligned}$$

Μετασχηματισμοί Fourier διακριτού χρόνου (DTFT):

$$x[n] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} X(e^{j\omega}) e^{j\omega n} d\omega \quad \leftrightarrow \quad X(e^{j\omega}) = \sum_{n=-\infty}^{+\infty} x[n] e^{-j\omega n}$$

Iδιότητες:

$$a x[n] + b y[n] \leftrightarrow a X(e^{j\omega}) + b Y(e^{j\omega})$$

$$x[n - n_o] \leftrightarrow e^{-j\omega n_o} X(e^{j\omega})$$

$$e^{j\omega_o n} x[n] \leftrightarrow X(e^{j(\omega - \omega_o)})$$

$$x^*[n] \leftrightarrow X^*(e^{-j\omega})$$

$$x[-n] \leftrightarrow X(e^{-j\omega})$$

$$n x[n] \leftrightarrow j \frac{dX(e^{j\omega})}{d\omega}$$

$$\sum_{k=-\infty}^n x[k] \leftrightarrow \frac{1}{1-e^{-j\omega}} X(e^{j\omega}) + \pi X(e^{j0}) \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta(\omega - 2\pi k)$$

$$x[n] * y[n] \leftrightarrow X(e^{j\omega}) Y(e^{j\omega})$$

$$x[n] y[n] \leftrightarrow \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} X(e^{j\theta}) Y(e^{j(\omega-\theta)}) d\theta$$

$$\sum_{n=-\infty}^{+\infty} |x[n]|^2 = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} |X(e^{j\omega})|^2 d\omega \quad (\alpha \pi \varepsilon \rho \iota o \delta i \kappa \alpha x[n])$$

Zεύγη μετασχηματισμών:

$$1 \leftrightarrow 2\pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta(\omega - 2\pi k)$$

$$e^{j\omega_o n} \leftrightarrow 2\pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta(\omega - \omega_o - 2\pi k)$$

$$\cos(\omega_o n) \leftrightarrow \pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} [\delta(\omega - \omega_o - 2\pi k) + \delta(\omega + \omega_o - 2\pi k)]$$

$$\sin(\omega_o n) \leftrightarrow \frac{\pi}{j} \sum_{k=-\infty}^{+\infty} [\delta(\omega - \omega_o - 2\pi k) - \delta(\omega + \omega_o - 2\pi k)]$$

$$\delta[n] \leftrightarrow 1 \quad \delta[n - n_o] \leftrightarrow e^{-j\omega n_o}$$

$$\sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta[n - kN] \leftrightarrow \frac{2\pi}{N} \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta\left(\omega - \frac{2\pi k}{N}\right)$$

$$u[n] \leftrightarrow \frac{1}{1 - e^{-j\omega}} + \pi \sum_{k=-\infty}^{+\infty} \delta(\omega - 2\pi k)$$

$$a^n u[n] \leftrightarrow \frac{1}{1 - a e^{-j\omega}}, \quad |a| < 1$$

$$(n+1) a^n u[n] \leftrightarrow \frac{1}{(1 - a e^{-j\omega})^2}, \quad |a| < 1$$

$$\frac{(n+r-1)!}{n! (r-1)!} a^n u[n] \leftrightarrow \frac{1}{(1 - a e^{-j\omega})^r}, \quad |a| < 1$$

$$x[n] = \begin{cases} 1, & |n| \leq N_1 \\ 0, & |n| > N_1 \end{cases} \leftrightarrow \frac{\sin[\omega(N_1 + \frac{1}{2})]}{\sin(\omega/2)}$$

$$\frac{\sin(Wn)}{\pi n} \leftrightarrow X(e^{j\omega}) = \begin{cases} 1, & 0 \leq |\omega| \leq W \\ 0, & W < |\omega| \leq \pi \end{cases} \quad (\gamma \text{ta } 0 < W < \pi. \text{ To } X(e^{j\omega}) \text{ είναι περιοδικό.})$$

Διπλευροί μετασχηματισμοί Laplace:

Iδιότητες:

$$\frac{d}{dt} x(t) \leftrightarrow s X(s)$$

$$-t x(t) \leftrightarrow \frac{d}{ds} X(s)$$

$$\int_{-\infty}^t x(\tau) d\tau \leftrightarrow \frac{1}{s} X(s)$$

$$x(t-t_o) \leftrightarrow e^{-s t_o} X(s)$$

$$e^{s_o t} x(t) \leftrightarrow X(s - s_o)$$

$$x(at) \leftrightarrow \frac{1}{|a|} X\left(\frac{s}{a}\right)$$

$$x^*(t) \leftrightarrow X^*(s^*)$$

$$x(t)*y(t) \leftrightarrow X(s)Y(s)$$

Zεύγη:

$$\delta(t) \leftrightarrow 1$$

$$\frac{d^n}{dt^n} \delta(t) \leftrightarrow s^n$$

$$\delta(t-T) \leftrightarrow e^{-sT}$$

$$u(t) \leftrightarrow \frac{1}{s}, \quad \Re\{s\} > 0$$

$$-u(-t) \leftrightarrow \frac{1}{s}, \quad \Re\{s\} < 0$$

$$e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{1}{s+a}, \quad \Re\{s+a\} > 0$$

$$-e^{-at} u(-t) \leftrightarrow \frac{1}{s+a}, \quad \Re\{s+a\} < 0$$

$$t e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{1}{(s+a)^2}, \quad \Re\{s+a\} > 0$$

$$-t e^{-at} u(-t) \leftrightarrow \frac{1}{(s+a)^2}, \quad \Re\{s+a\} < 0$$

$$t^{n-1} e^{-at} u(t) \leftrightarrow \frac{(n-1)!}{(s+a)^n}, \quad \Re\{s+a\} > 0$$

$$-t^{n-1} e^{-at} u(-t) \leftrightarrow \frac{(n-1)!}{(s+a)^n}, \quad \Re\{s+a\} < 0$$

$$[\cos(\Omega_o t)] u(t) \leftrightarrow \frac{s}{s^2 + \Omega_o^2}, \quad \Re\{s\} > 0$$

$$[e^{-at} \cos(\Omega_o t)] u(t) \leftrightarrow \frac{s+a}{(s+a)^2 + \Omega_o^2}, \quad \Re\{s+a\} > 0$$

$$[\sin(\Omega_o t)] u(t) \leftrightarrow \frac{\Omega_o}{s^2 + \Omega_o^2}, \quad \Re\{s\} > 0$$

$$[e^{-at} \sin(\Omega_o t)] u(t) \leftrightarrow \frac{\Omega_o}{(s+a)^2 + \Omega_o^2}, \quad \Re\{s+a\} > 0$$

Μονόπλευροι μετασχηματισμοί Laplace:

Iδιότητες (ισχύουν και για μη αιτιατά σήματα):

$$e^{s_o t} x(t) \leftrightarrow \mathcal{X}(s - s_o)$$

$$\text{Για } a > 0: x(a t) \leftrightarrow \frac{1}{a} \mathcal{X}\left(\frac{s}{a}\right)$$

$$\frac{x(t)}{t} \leftrightarrow \int_s^{+\infty} \mathcal{X}(u) \, du$$

$$\int_{0^-}^t x(\tau) \, d\tau \leftrightarrow \frac{1}{s} \mathcal{X}(s)$$

$$-t x(t) \leftrightarrow \frac{d}{ds} \mathcal{X}(s)$$

$$(-t)^n x(t) \leftrightarrow \frac{d^n}{ds^n} \mathcal{X}(s)$$

$$\frac{d}{dt} x(t) \leftrightarrow s \mathcal{X}(s) - x(0^-)$$

$$\frac{d^n}{dt^n} x(t) \leftrightarrow s^n \mathcal{X}(s) - s^{n-1} x(0^-) - s^{n-2} \frac{d}{dt} x(t)|_{t=0^-} - \dots - \frac{d^{n-1}}{dt^{n-1}} x(t)|_{t=0^-}$$

Θεωρήματα αρχικής έως τελικής τιμής (για σήματα $x(t)$ που πληρούν συγκεκριμένες συνθήκες στο $t = 0$):

$$\lim_{s \rightarrow \infty} s \mathcal{X}(s) = x(0^+)$$

$$\lim_{t \rightarrow \infty} x(t) = \lim_{s \rightarrow 0} s \mathcal{X}(s)$$

Δίπλευροι μετασχηματισμοί Z:

Iδιότητες:

Zεύγη:

$$x[n - n_o] \leftrightarrow z^{-n_o} X(z)$$

$$\delta[n] \leftrightarrow 1$$

$$\delta[n - m] \leftrightarrow z^{-m}$$

$$z_o^n x[n] \leftrightarrow X\left(\frac{z}{z_o}\right)$$

$$u[n] \leftrightarrow \frac{1}{1 - z^{-1}} = \frac{z}{z - 1}, |z| > 1$$

$$-u[-n-1] \leftrightarrow \frac{1}{1 - z^{-1}} = \frac{z}{z - 1}, |z| < 1$$

$$x[-n] \leftrightarrow X(z^{-1})$$

$$a^n u[n] \leftrightarrow \frac{1}{1 - az^{-1}} = \frac{z}{z - a}, |z| > |a|$$

$$-a^n u[-n-1] \leftrightarrow \frac{1}{1 - az^{-1}} = \frac{z}{z - a}, |z| < |a|$$

$$x^*[n] \leftrightarrow X^*(z^*)$$

$$x_1[n] * x_2[n] \leftrightarrow X_1(z) X_2(z) \quad n a^n u[n] \leftrightarrow \frac{a z^{-1}}{(1 - az^{-1})^2} = \frac{a z}{(z - a)^2}, |z| > |a| \quad -n a^n u[-n-1] \leftrightarrow \frac{a z^{-1}}{(1 - az^{-1})^2} = \frac{a z}{(z - a)^2}, |z| < |a|$$

$$x[n] - x[n-1] \leftrightarrow (1 - z^{-1}) X(z)$$

$$n(n-1) \dots (n-k+1) a^n u[n] \leftrightarrow \frac{k! a^k z}{(z - a)^{k+1}}, |z| > |a|, k \geq 1$$

$$\sum_{k=-\infty}^n x[k] \leftrightarrow \frac{X(z)}{1 - z^{-1}}$$

$$[a^n \cos(\omega_o n)] u[n] \leftrightarrow \frac{z^2 - a z \cos \omega_o}{z^2 - 2 a z \cos \omega_o + a^2}, |z| > |a|$$

$$n x[n] \leftrightarrow -z \frac{d}{dz} X(z)$$

$$[a^n \sin(\omega_o n)] u[n] \leftrightarrow \frac{a z \sin \omega_o}{z^2 - 2 a z \cos \omega_o + a^2}, |z| > |a|$$

$$\text{Αιτιατά } x[n]: x[0] = \lim_{z \rightarrow \infty} X(z)$$

Μονόπλευροι μετασχηματισμοί Z:

Iδιότητες:

$$\text{Για αιτιατά } x[n]: \mathcal{X}(z) = X(z)$$

$$\text{Για αιτιατά } x_1[n], x_2[n]: x_1[n] * x_2[n] \leftrightarrow \mathcal{X}_1(z) \mathcal{X}_2(z)$$

$$x[n+1] \leftrightarrow z \mathcal{X}(z) - z x[0]$$

$$x[n-1] \leftrightarrow z^{-1} \mathcal{X}(z) + x[-1]$$

$$x[n-k] \leftrightarrow z^{-k} \mathcal{X}(z) + \sum_{m=0}^{k-1} z^{-m} x[m-k] \quad (\text{για } k > 0)$$

$$x(t) \leftrightarrow \mathcal{X}(s) = \int_{t=0}^{+\infty} x(t) e^{-st} dt$$

Για AITIATA σήματα:

$$\mathcal{X}(s) = X(s)$$

$$\text{Για } t_o > 0: x(t - t_o) \leftrightarrow e^{-s t_o} \mathcal{X}(s)$$

$$x_1(t) * x_2(t) \leftrightarrow \mathcal{X}_1(s) \mathcal{X}_2(s)$$

$$\lim_{s \rightarrow \infty} s \mathcal{X}(s) = x(0^+)$$

$$\lim_{t \rightarrow \infty} x(t) = \lim_{s \rightarrow 0} s \mathcal{X}(s)$$

$$x[n] \leftrightarrow X(z) = \sum_{n=-\infty}^{+\infty} x[n] z^{-n}$$

$$x[n] \leftrightarrow \mathcal{X}(z) = \sum_{n=0}^{+\infty} x[n] z^{-n}$$

Διακριτός μετασχηματισμός Fourier (DFT):

$$x[n] = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X[k] W_N^{-kn}, \quad 0 \leq n \leq N-1 \iff X[k] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n] W_N^{kn}, \quad 0 \leq k \leq N-1, \text{ με } W_N = e^{-j2\pi/N}$$

Iδιότητες ($\mu \varepsilon 0 \leq k, n \leq N-1$):

$ax_1[n] + bx_2[n] \iff aX_1[k] + bX_2[k]$	$\sum_{m=0}^{N-1} x_1[m] x_2[< n-m >_N] \iff X_1[k] X_2[k]$
$X[n] \iff Nx[<-k>_N]$	$x_1[n] x_2[n] \iff \frac{1}{N} \sum_{l=0}^{N-1} X_1[l] X_2[<k-l>_N]$
$x[< n-m >_N] \iff W_N^{km} X[k]$	
$W_N^{-lm} x[n] \iff X[<k-l>_N]$	$\Re\{x[n]\} \iff \frac{1}{2} \{X[k] + X^*[<-k>_N]\}$
$x^*[n] \iff X^*[<-k>_N]$	$j \Im\{x[n]\} \iff \frac{1}{2} \{X[k] - X^*[<-k>_N]\}$
$x^*[<-n>_N] \iff X^*[k]$	$\frac{1}{2} \{x[n] + x^*[<-n>_N]\} \iff \Re\{X[k]\}$
	$\frac{1}{2} \{x[n] - x^*[<-n>_N]\} \iff j \Im\{X[k]\}$

Σχεδίαση IIR φίλτρων διακριτού χρόνου:

- Διγραμμικός μετασχηματισμός ($s = j\Omega$, $s = e^{j\omega}$):

$$s = \frac{2}{T} \left(\frac{1 - z^{-1}}{1 + z^{-1}} \right), \quad z = \frac{1 + (T/2)s}{1 - (T/2)s}, \quad \Omega = \frac{2}{T} \tan(\omega/2), \quad \omega = 2 \arctan(\Omega T/2)$$

- Μέθοδος αμετάβλητης χρονιστικής απόκρισης:

$$h[n] = T h_c(nT), \quad H_c(s) = \sum_{k=1}^N \frac{A_k}{(s - s_k)} \implies H(z) = \sum_{k=1}^N \frac{T A_k}{(1 - e^{s_k T} z^{-1})}$$

- Φίλτρα Butterworth τάξης N :

$$H_c(s) H_c(-s) = \frac{1}{1 + \left(\frac{s}{j\Omega_c}\right)^{2N}} \implies H_c(s) = \frac{\Omega_c^N}{(s - s_0) \dots (s - s_{N-1})}, \quad s_n = \Omega_c \exp(j\pi \frac{2n + N + 1}{2N})$$

- Μετατροπή κατω-περατού (LP : lowpass) σε υψη-περατό (HP : highpass):

$$H_{HP, \omega_c}(z) = H_{LP, \theta_c}(Z) \Big|_{Z^{-1}} = -\frac{z^{-1} + a}{1 + a z^{-1}}, \quad \text{όπου} \quad a = -\frac{\cos((\theta_c + \omega_c)/2)}{\cos((\theta_c - \omega_c)/2)}$$

Σχεδίαση FIR φίλτρων διακριτού χρόνου με μέθοδο παραθύρωσης:

$h_{FIR}[n] = h_{ideal}[n] w_M[n]$	WINDOW ($w_M[n]$)	RIPPLE ($-20 \log_{10} \delta$)	TRANS. WIDTH ($\Delta\omega$)
ΟΡΘΟΓΩΝΙΟ $\implies w_M[n] = \begin{cases} 1, & 0 \leq n \leq M \\ 0, & \text{αλλού} \end{cases}$		21 dB	$\frac{4\pi}{M+1}$
HAMMING $\implies w_M[n] = \begin{cases} 0.54 - 0.46 \cos(\frac{2\pi n}{M}), & 0 \leq n \leq M \\ 0, & \text{αλλού} \end{cases}$		53 dB	$\frac{8\pi}{M}$

Πολυζωνικό (multiband) φίλτρο FIR: $(G_{N_{bands}+1} = 0)$, $h_{ideal}[n] = \sum_{k=1}^{N_{bands}} (G_k - G_{k+1}) \frac{\sin[\omega_k(n - (M/2))]}{\pi(n - (M/2))}$

Ολοπερατά (allpass) φίλτρα: $H(z) = A \prod_i \frac{z^{-1} - a_i^*}{1 - a_i z^{-1}}$

Αλλαγή ρυθμού δειγματοληψίας (σχέση φάσματος εξόδου/εισόδου):

- Expander (Upsampler) by L :

$$Y(e^{j\omega}) = X(e^{j\omega L})$$

- Compressor (Downsampler) by M :

$$Y(e^{j\omega}) = \frac{1}{M} \sum_{i=0}^{M-1} X(e^{j(\frac{\omega}{M} - \frac{2\pi i}{M})})$$